कैलालीको वन अतिक्रमणकारी र तस्करलाई धन

सरकारद्वारा नै वन क्षेत्र व्यक्ति वा संस्थालाई वितरण गर्दा समस्या, संस्थागत र व्यक्तिगत अतिक्रमणका अतिरिक्त चोरी तस्करीले कैलालीको वन क्षेत्र मासिँदै

सहरी विकास कार्यालयले सडक निर्माणका लागि धनगढीको तारानगरमा खनेको नाली ।

तस्बिर : अर्जुन/कान्तिपुर

अर्जुन शाह (धनगढी)

अतिक्रमणको चपेटामा परेपछि मुलुककै ठूलो कैलालीको वन क्षेत्र घट्दै गएको छ । वनकर्मीहरू पछिल्लो तीन दशकमा कैलालीको ३० हजार हेक्टर वन विनाश भएको दाबी गर्छन् । सुदूरपश्चिम प्रदेश वन निदेशनालयले २०७८/७९ को वार्षिक प्रतिवेदनमै कैलालीमा १६ हजार ४ सय २ हेक्टर वन क्षेत्र अतिक्रमणमा परेको उल्लेख गरेको छ । वनसम्बद्ध सरकारी अधिकारी भने यो तथ्यांक झन्डै आधा मात्रै रहेको बताउँछन् ।

सन् १९९३ को वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण केन्द्र प्रतिवेदनअनुसार २०४४/३५ देखि २०४७/४८ सम्मको अवधिमा तराईका २० जिल्लामा ९९ हजार ४ सय हेक्टर वन क्षेत्र विनाश भएको थियो । उक्त प्रतिवेदनअनुसार सर्वेभन्दा बढी वन विनाश कैलाली र कञ्चनपुरमा भएको थियो । त्यसबेला कैलालीमा १६ हजार १ सय हेक्टर र कञ्चनपुरमा १२ हजार ४ सय हेक्टर वन क्षेत्र विनाश भएको उल्लेख छ । वन विकास गुरुयोजना सन् १९८८ को प्रतिवेदनअनुसार २०४४/३५ देखि २०४२/४३ को अवधिमा तराईका जिल्लामा वन विनाशको वार्षिक दर ३.९ प्रतिशत रहेको उल्लेख छ । वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभागद्वारा प्रकाशित अध्ययन प्रतिवेदन २०५५ अनुसार कैलाली सर्वेभन्दा बढी वन क्षेत्र भएको जिल्ला हो । उक्त प्रतिवेदनअनुसार कैलालीमा १ लाख ९८ हजार २ सय ३९ हेक्टर क्षेत्रफल वन क्षेत्र छ । त्यसमध्ये तराई र भावर क्षेत्रमा ३९.७० प्रतिशत र चुरे क्षेत्रमा ४०.३० प्रतिशत वन क्षेत्रले थोगटेको तथ्यांक छ । यतिस्थित सम्बन्धित निकायले २०५० सालको सोही प्रतिवेदनमा उल्लेख भएअनुसारकै अतिक्रमणको आँकडालाई आफ्ना प्रतिवेदनहरूमा उल्लेख गरिरहेका छन् ।

सुदूरपश्चिम वन निदेशनालयले २०७८/७९ को प्रगति प्रतिवेदनमा पनि कैलालीमा १६ हजार ४ सय २ हेक्टर वन क्षेत्र अतिक्रमणमा परेको उल्लेख गरेको छ । 'तथ्यांक अद्यावधिक छैन । हामीले पनि १६ हजार हेक्टर अतिक्रमण भएको छ भन्दिन्छौं,' डिभिजन वन कार्यालय धनगढीका वन अधिकृत एवं सूचना अधिकारी इन्द्रल थोहरा भन्छन्, 'वास्तविक रूपमा कति क्षेत्रफल अतिक्रमणमा परेको छ भन्ने यकिन नै छैन । बर्सेनि बढिरहेको अतिक्रमण त सबैले देखेकै छन् ।' कैलालीमा हालसम्म ३० हजार हेक्टरभन्दा बढी वन क्षेत्र अतिक्रमणमा परिसकेको डिभिजन वन कार्यालय धनगढीका एक वन अधिकृतले बताए । 'आधिकारिक तथ्यांक नभए पनि अहिलेको अतिक्रमणको तीव्र दर हेर्दा कैलालीमा ३० हजार हेक्टरको हारहारीमा वन क्षेत्र मासिएको अनुमान छ,' उनी भन्छन् । सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति राष्ट्रिय महासंघका कैलाली अध्यक्ष इन्द्रीराज सुवेदी पनि कैलालीमा कम्तीमा ३० हजार हेक्टर वन क्षेत्र अतिक्रमण भइसकेको दाबी गर्छन् ।

यसरी सुरु भयो विनाश

कैलालीको वन क्षेत्र मासिनुका अनेक कारण छन् । मुख्यगरी सरकारद्वारा नै वन क्षेत्र व्यक्ति वा संस्थालाई वितरण, संस्थागत अतिक्रमण, व्यक्तिगत अतिक्रमण र चोरी तस्करीले कैलालीको वन क्षेत्र मासिँदै गइरहेको छ । २०२१ सालदेखि बिभिन्न चरणमा कैलालीको घना जंगल फाँडेर आबादी गरियो । २०४९ देखि २०५९ सम्म सरकारले नै व्यक्ति वा संस्थाका नाममा वन क्षेत्रको जग्गा पाँडिपछि वन क्षेत्र घट्दो । त्यस अवधिमा मन्त्रिपरिषद्को निर्णयबाट १ हजार ६ सय ७९ विघा वन क्षेत्र विभिन्न प्रयोजनका लागि भन्दै बाँडिएको थियो । २०५१ मा सुकुम्बासी समस्या समाधानका लागि भन्दै ५ सय ३१ विघा वन क्षेत्रको जमिन सरकारले बाँडेको थियो । यस्तै २०५९ मा जंगल क्षेत्र रहेको ८७ विघा सरकारले अतरियास्थित जडीबुटी उद्योगका लागि उपलब्ध गराएको थियो ।

वन विभाग २०६३ को प्रतिवेदनमा २०४७/०४८ मा कैलालीमा बनले ढाकेको क्षेत्रफल २ लाख १० हजार ४ सय १३ हेक्टर थियो । ०५७/०५८ मा आइपुग ४ हजार ४ सय ७४ हेक्टर घटेर २ लाख ५ हजार ९ सय ३९ हेक्टरमा खम्बिएको पाइएको थियो ।

मन्त्रिपरिषद्को निर्णयबाटै वन क्षेत्र बाँड्ने क्रम २०६० पछि रोकिए पनि त्यसयताको अवधिमा अतिक्रमणको क्रम बढेको थियो । अहिले पनि सरकारी र गैरसरकारी निकायहरू वन क्षेत्र मास्दै संस्थागत अतिक्रमण गरिरहेका छन् । स्थानीय तहहरू आफ्नो मातहतका विभिन्न कार्यालय भवन बनाउन निर्माण रूपमा वन क्षेत्र अतिक्रमण गरिरहेका छन् । प्रदेश र संघ सरकारअन्तर्गतका कार्यालयहरू पनि आफ्ना भवन बनाउन वन क्षेत्रलाई नै ताकिरहेका भेटिन्छन् । यस्तै, स्थानीय स्तरमा शैक्षिक संस्था, बिभिन्न क्लब, समिति र समूहद्वारा वन अतिक्रमण गर्दै गैरकानूनी ढंगले संरचना निर्माण गरिरहेका छन् । व्यक्तिगत अतिक्रमणतर्फ भूमिहीन सुकुम्बासी, पाँडीपिडितलगायत वन क्षेत्रमै यसर अतिक्रमण गर्ने प्रवृत्ति बढेको छ । अर्कोतिर वनका कर्मचारी, सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र काठ व्यापारीको मिलेमतोमा हुने चोरी तस्करीले वन क्षेत्र अतिक्रमणको चपेटामा छ । गोदावरी नगरपालिकाले वसन्तपुर महिला सामुदायिक वन क्षेत्रभित्र गत भदौ पहिलो साता बड्डा ४ को कार्यालय भवन निर्माण सुरु गऱ्यो । गोदावरी नगरपालिकामा बड्डा कार्यालय माथि होइन, भदौ दोस्रो साता नै नगरप्रमुख बीरेन्द्र भट्टले चाहना सामुदायिक वन क्षेत्रभित्र एकीकृत कृषि तथा पशुसेवा केन्द्रको भवन पनि शिलान्यास गरे । २०८१ असार मसान्तसम्म निर्माण सक्ने गरी २ करोड ६ लाख ८५ हजार रुपैयां लागतमा १४ कोठाको दुईतले भवन निर्माणको ठेक्का सम्झौता भएको छ ।

सोही नगरपालिकाअन्तर्गत चौकीडाँडामा वन क्षेत्र अतिक्रमण गरी सुकुम्बासीले बनाएका पाँच सय बढी टहरामा गत वैशाख १८ गते सर्वडिभिजन वन कार्यालय गोदावरीले डोजर चलायां । त्यसैको दोस्रो दिन गोदावरी-१ स्थित सुरक्षा महिला सामुदायिक वनभित्र सांसद बीरबहादुर बलायरले कांग्रेस पार्टी कार्यालय बीपी स्मृति भवनको शिलान्यास गरे । गोदावरी नगरपालिकामा मात्र होइन, धनगढी उपमहानगरले पनि वन क्षेत्रमै धर्माध्यम आफ्नो मातहतका बड्डा कार्यालयलगायत भवन पूर्वाधारहरू निर्माण गरिरहेको छ ।

धनगढीले बड्डा ४ को कार्यालय भवन वन क्षेत्रमै निर्माण गरेको छ । गोदावरी र धनगढी माथि होइन, कैलालीका १३ वटै स्थानीय तहमा वन क्षेत्रमा संस्थागत अतिक्रमण भइरहेकै छ । 'संस्थागत अतिक्रमण कति क्षेत्रफलमा भएको छ भनेर यकिन त गर्न सकेका छैनौं । सबै स्थानीय तहमा संस्थागत अतिक्रमण बर्सेनि बढिरहेको साँचो हो,' डिभिजन वन कार्यालय धनगढीका अधिकृतसमेत रहेका सूचना अधिकारी इन्द्रल थोहरले भने ।

तर, स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरू भने वन क्षेत्रमा पूर्वाधार बनाउनु गल्ती नहुने दाबी गर्छन् । गोदावरी नगरपालिकाका प्रमुख बीरेन्द्र भट्टले वन कर्मचारीले जथाभावी गरिरहेको आरोप लगाए । 'वनका कर्मचारी व्यक्तिगत अतिक्रमण भएको ठाउँमा पैसा खाएर चुपचाप बस्छन् । अनि, सरकारी निकायका काममा अँठ्ठा लगाउँछन्,' नगर प्रमुख भट्टले भने, 'यसमा राजनीतिकरण पनि छ ।' संस्थागत रूपमा गरिने वन अतिक्रमण रोक्न निकै कठिनाइ रहेको सर्वडिभिजन वन कार्यालय गोदावरीका प्रमुख निरञ्जन केडाल बताउँछन् । 'अतिक्रमण रोक्ने प्रयास गर्दा हामी कर्मचारीलाई त केही दिन कार्यालयमा बस्न पनि जास उत्पन्न भयो ।'

गोदावरी क्षेत्रमै स्वास्थ्य क्लिनिक, आयुर्वेद कार्यालय, साना किसान, ज्ञानेपानी, रेडक्रस, जनयुद्ध अपांग भवन, मगर संघलगायत संघसंस्थाका भवन निर्माण वन क्षेत्रमै गरिएका छन् । 'संस्थागतबाहेक व्यक्तिगत अतिक्रमण कम्तीमा पाँच हेक्टर छ,' सर्वडिभिजन कार्यालयका प्रमुख केडालले भने । डिभिजन वन कार्यालय धनगढीअन्तर्गतका सहजपुर, निगाली, गोदावरी, गौरीगंगा, मसुरिया, उदासीपुर, बसन्ता, फुलबारी र धनगढीभित्रै पनि प्रदेश र स्थानीय सरकारले वन अतिक्रमण गरेर धर्माध्यम भौतिक संरचना निर्माण गरिरहेको सूचना अधिकारी थोहरा बताउँछन् । 'शक्तिको दुरुपयोग गरेर बनभित्र भौतिक संरचना निर्माण भइरहेका छन्,' उनले भने ।

व्यक्तिगत वा सरकारी कुनै पनि भवन निर्माण गर्दा नक्सापास हुनुपर्ने नियम छ । स्थानीय तहले आफ्नो वा अन्य सरकारी निकायको नक्सापास भने आवश्यक ठान्दैनन् । धनगढी उपमहानगरपालिकाका इन्जिनियर हिजराज भट्टले वन क्षेत्रमा निर्माण भएका बड्डा र अन्य भवन सहमति र निर्णयका आधारमा हुने गरेको बताए । नक्सापास गर्ने निकाय नै हामी भएकाले हामीलाई बढी प्रश्न आउनु स्वाभाविकै हो,' उनले भने, 'अहिले त प्रहरी, स्वास्थ्य, विद्यालय र स्वयं वन कार्यालयकै भवन पनि धर्माध्यम वन क्षेत्रमै बनिरहेका देखिन्छन् ।'

कैलालीको वन क्षेत्र मासिनुमा व्यक्तिगत अतिक्रमण पनि कारण रहेको छ । बाढीपीडित, सुकुम्बासी, मुक्त कमैया, मुक्त हलियालगायत व्यक्तिले वन क्षेत्र अतिक्रमण गरेको डिभिजन वन कार्यालयका सूचना अधिकारी थोहरा बताउँछन् । कञ्चनपुर सिमाना चौकीडाँडादेखि चिसापानीसम्मको १० किलोमिटर पूर्वे-पश्चिम राजमार्ग छेउ, अतरियादेखि डडेलधुरा जोड्ने भीमदत्त राजमार्ग, चुरे क्षेत्रमा रहेका इर्जन बही गाउँसंग जोडिएको जंगल क्षेत्र र सार्वजनिक जग्गामा समेत दिनदिनै अतिक्रमण बढ्दै गएको छ ।

गोदावरीमै असरिया बजार क्षेत्र र नगरपालिकाभित्रका वनका खाली क्षेत्र, सार्वजनिक र ऐलानी जग्गा अतिक्रमण भइसकेका छन् । पूर्वे-पश्चिम राजमार्ग र भीमदत्त राजमार्गसंग जोडिएका खाली जग्गा पनि पूरै अतिक्रमणमा परेका छन् । कैलाली खण्डअन्तर्गत हुलाकी राजमार्ग छेउछाउको जंगल तथा चीर क्षेत्र अतिक्रमित छन् । अतरिया, चिसापानी, फल्फलिया सुकुम्बासी, बाढीपीडित, लठैया पहलमानपुरलगायतका क्षेत्रमा यही अवस्था छ । 'बस्ती बसिसक्यो, पूर्वाधार संरचना निर्माण भइसके । वन अतिक्रमण भएका कतिपय स्थानमा बजार बसिसक्यो,' सूचना अधिकारी थोहरले भने । यस्तै भीमदत्त राजमार्गको गोदावरीदेखि बुढीतोला र खानीडाँडासम्मको २५ किलोमिटर क्षेत्रसंग जोडिएको वन क्षेत्रमा पनि ठाउँठाउँमा अतिक्रमण भएको छ । सूचना अधिकारी थोहरले भने, 'जिल्लाभर वन क्षेत्रमा व्यक्तिगत अतिक्रमण कति छ भन्ने तथ्यांक उद्यावधिक छैन । अनुमानकै आधारमा भन्ने गरेका छौं ।'

डिभिजन वन कार्यालय धनगढीमा कार्यरत एक रेन्जरका अनुसार राजनीतिक दल तथा नेताहरूकी संरक्षणमा वन विनाश भइरहेको छ । उनका अनुसार जब अतिक्रमण हटाउने प्रयास हुन्छ, तब उनका नेताहरू सक्रिय हुन्छन् । नेताहरूले अतिक्रमित वस्तीलाई भोट कैद बनाएका हुन्छन् । 'नेताहरूले नै प्रभावितका नाममा वन क्षेत्रमा बसाल्छन् र उनीहरूलाई काठ तस्करी गर्ने माध्यम बनाउँछन्,' वन डिभिजन धनगढीका एक कर्मचारीले भने । हामीले त रूख हटाउने अनुमति दिनै मिल्दैन' उद्योग, पर्यटन, वन तथा बातावरण मन्त्रालयका उपसचिव हेमराज बिष्ट भन्छन्, 'उहाँहरूले जबर्जस्ती गर्ने कुरा वेग्लै हो ।'

जैविक मार्गसमेत अतिक्रमण

कैलालीको वन क्षेत्रमा अर्को संवेदनशील क्षेत्र हो बसन्ता संरक्षित वन । बसन्ता कडिडारका नामले पनि चिनिने यो वन क्षेत्र भारतको दुधवा राष्ट्रिय निकुञ्जसंग जोडिएको जैविक मार्ग हो । यो वन्यजन्तु ओहोरदोहोर गर्ने तथा उनीहरूको बासस्थान पनि हो । एक दशकयता यो क्षेत्र पनि अतिक्रमणको चपेटामा पर्दा दुधवा नेसनल पार्क र बसन्ता वनको जैविक कारिडोरको वन्यजन्तुसंगको सम्बन्ध बिच्छेद हुने अवस्थामा पुगेको छ । डिभिजन वन धनगढीका अनुसार कैलालीको कुल वनको क्षेत्रफलमध्ये बसन्ता संरक्षित वन क्षेत्रले ३३ प्रशमलव ७ प्रतिशत ओगटेको यस क्षेत्रमा डिभिजन वन कार्यालय धनगढीको तथ्यांकअनुसार ६ हजार २ सय ६९ हेक्टरमध्ये १ हजार ४ सय ८९ हेक्टर क्षेत्रफल अतिक्रमण भइसकेको छ । एक दशकदेखि अतिक्रमण सुरु भएको यस बसन्ता क्षेत्रमा हाल ९ सय घर टहरा बनेका छन् । बसन्ता वनले दुधवा र नेपालको बर्दिया, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जलाई समेत जोड्ने क्रम गर्छ । 'संरक्षित क्षेत्र अतिक्रमण भएर बस्ती विस्तार हुँदै गएकाले जैविक मार्ग संकटमा पर्न थालेको छ,' वन अनुसन्धान केन्द्रका प्रमुख रेन्जर रामअवतार चौधरीले भने, 'दुधवा-बसन्ताको बन्यजन्तुले ओहोरदोहोर गर्ने बाटो छेकिएको छ । आजआजबाटको अवरोधले नेपालमा रहेका जनावर र दुधवाका जनावरबीच जैविक मिलन हुन कठिनाइ हुँदै गएको छ । चार वर्षदेखि भजनी नगरपालिका पथमुद्दिया इलाका वन कार्यालयमा कार्यरत वन अधिकृत दिलीप यादव, रेन्जरहरू भुवन विक र नारायण का कार्यालयमै कुटिए । उनीहरूलाई गाँठको समयमा हतियारसहित कार्यालयमा आएका काठ तस्करहरूले कुटपिट गरे । रेन्जर बिकले भने, 'भागाभाग गरेर धन्न ज्यान जोगियो । दुई वर्षअघि रेन्जर रामअवतार चौधरीमाथि पनि कुटपिट भएको थियो ।

सामुदायिक वनको कार्ययोजनामा इलाएडा काठ निकाल्न वार्षिक परिमाण तोकिएको हुन्छ । तर, मिलेमतोमा निर्धारण गरिएभन्दा बढी काठ भिकेर बिक्री गर्ने गर्छन् । यसैले सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिमा रहनका लागि ठाउँ हानाथाप गर्छन् । 'कैलालीमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति फेकोफोल' बीच द्वन्द्व भएर दुईवटा समिति बन्नुको कारण नै त्यही हो,' फेकोफोनका एक पूर्वपदाधिकारीले भने, 'कैलालीमा कांग्रेस र एमालेका अलग-अलग समिति छन् ।'

प्रमुख जिल्ला अधिकारीको संगोतकत्वमा वन क्षेत्र अतिक्रमण नियन्त्रण समिति पनि छ । सम्बन्धित स्थानीय तहका प्रमुख, सम्बन्धित सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष, सम्बन्धित वन डिभिजन कार्यालयका प्रमुख र सुरक्षा निकायका प्रतिनिधि उक्त समितिमा सदस्य रहने व्यवस्था छ । संस्थागत अतिक्रमणको प्रवृत्ति चुनौतीपूर्ण भए पनि व्यक्तिगत अतिक्रमण भने हटाउन प्रयास सुरु गरेरको कैलालीका प्रमुख जिल्ला अधिकारी बुबराज कटेल बताउँछन् । 'केही महिनाअघि चरेको वन अतिक्रमण गरी बसेका ६ सय २२ घर हटायौं । अतरियाको चौकीडाँडामा पनि हटाएका छौं । अरू केही ठाउँमा पनि हटाउने योजना छ,' उनले भने । गोदावरी नगरपालिकाको बड्डा कार्यालय भवन र एकीकृत कृषि तथा पशु सेवाको कार्यालय निर्माण गर्न हाल रोक लगाइएको र ज्ञगाका लागि मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने प्रक्रियामा रहेको उनले बताए । कैलासीमा धनगढी र पहलमानपुर गरी दुई डिभिजन वन कार्यालयअन्तर्गत १०/१० वटा गरी २० सर्वडिभिजन कार्यालय छन् । सर्वडिभिजनअन्तर्गत कार्यरत वन रक्षकहरू बनमा पस्न सक्ने अवस्था नरहेको बताउँछन् । संघीयतापछि वन क्षेत्रको संरक्षण जटिल भएको वन कर्मचारीहरू बताउँछन् । 'स्थानीय तहले मनपरी ढंगले वन क्षेत्रमै पूर्वाधार निर्माण गरिरहेका छन् । प्रदेश सरकारले पनि वन क्षेत्रमै निर्माण हुने पूर्वाधारका योजनामा धर्माध्यम बजेट हाल्छ,' वन निदेशनालयका एक रेन्जरले भने, 'यी दुबै निकायका राजनीतिक पदाधिकारीसंग हामी कर्मचारी कसरी भिड्न सक्छौं ?'

डिभिजन वन कार्यालय धनगढीअन्तर्गत २०७५/७६ देखि २०७९/८० सम्मको पाँच वर्ष अवधिमा १ सय १४ वटा वनसम्बन्धी मुद्दा दर्ता भएका छन् । तीमध्ये ९५ मुद्दा बिनाइजाजत वन पैदावार कटान तथा ओसारपसारसम्बन्धीका छन् । कुल मुद्दामध्ये ४८ वटा फैसला भएका र ६६ मुद्दा अदालतमा चलिरहेको डिभिजन वन कार्यालय धनगढीले जनाएको छ ।

प्रदेशसभाको अधिस्ठो कार्यकालमा विकास तथा प्राकृतिक स्रोत समितिले कैलालीको वन क्षेत्र अवस्था अध्ययनपछि भनेको थियो । 'देशकी सर्वेभन्दा बढी क्षेत्रफलमा रहेको जंगल क्षेत्र संरक्षण हुँदै छ,' तत्कालीन समितिका सदस्य प्रदेशसभा सदस्य पूर्णा जोशीले अध्ययन प्रतिवेदनबारे भनेकी थिइन् 'चुरे क्षेत्रमा पनि व्यापक फंडानी र अतिक्रमण बढेको छ । तराईको सानघारी वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनका नाममा उजाड हुँदै छ । संरक्षणमा कडाइ गर्न नसके कैलालीमा बचेको जंगल पनि स्वाहा हुने अवस्था छ ।'

IFRC

Country Delegation Nepal, Red Cross Marg, Tahachal, Kathmandu. Phone: 5385843, 5386100

CALL FOR EXPRESSION OF INTEREST (EOI)

"To conduct a Comprehensive Community Based Health Program (CCBHP) Endline evaluation"

The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC) is the world's largest humanitarian organization providing assistance without discrimination as to nationality, race, religious belief, class, or political opinion. The IFRC's role is to support the Nepal Red Cross Society (NRCS) in delivering humanitarian services. More information on the organization and its activities can be obtained from **www.ifrc.org**

IFRC/Canadian Red Cross Society (CRC) is looking for an individual or an institution to undertake an assignment to conduct a Comprehensive Community Based Health Program (CCBHP) Endline evaluation. The objective of this evaluation is to assess the project achievements, and organizational learnings (what went well and what could have been done better, challenges, and measures for the sustainability of project outcomes), as well as compare end-line data against the baseline.

The detailed Terms of Reference (ToR) can be accessed at:

http://www.jobsnepal.com/employer/international-federation-of-red-cross-and-red-crescent-societies-ifrc/8923

Interested applicant should submit their expression of interest to Ms. Aliza Baidya at aliza.baidya@ifrc.org, latest by 29 December 2023

The IFRC/Canadian Red Cross reserves the right to accept or reject any or all the offers without assigning any reason whatsoever and is not bound to accept the lowest bid.

IFRC

Country Delegation Nepal, Red Cross Marg, Tahachal, Kathmandu. Phone: 5385843, 5386100

CALL FOR EXPRESSION OF INTEREST (EOI)

"To conduct the final Evaluation of Community Led Disaster Risk Reduction Project"

The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC) is the world's largest humanitarian organization providing assistance without discrimination as to nationality, race, religious belief, class, or political opinion. The IFRC's role is to support the Nepal Red Cross Society (NRCS) in delivering humanitarian services. More information on the organization and its activities can be obtained from **www.ifrc.org**

IFRC/Japanese Red Cross Society is looking for an individual or an institution to undertake an assignment to assess the relevance, efficiency, effectiveness, impact, and sustainability of the "Community-Led Disaster Risk Reduction (Com-Led DRR)" in relation to the objectives (and supporting outcomes and outputs) set out in the Programme Documents, and based on the findings, develop a set of key recommendations.

The detailed Terms of Reference (ToR) can be accessed at:

http://www.jobsnepal.com/employer/international-federation-of-red-cross-and-red-crescent-societies-ifrc/8923

Interested applicant should submit their expression of interest to Ms. Aliza Baidya at aliza.baidya@ifrc.org, latest by 29 December 2023

The IFRC/Japanese Red Cross reserves the right to accept or reject any or all the offers without assigning any reason whatsoever and is not bound to accept the lowest bid.

वर्गीकृत डिस्प्ले

भर्ना खुल्यो

लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालबबाट सम्बन्धित प्राप्त लोटस एकेडेमिक कलेज, माखाल, पाटनमा शैक्षिक वर्ष २८०/८१ को लागि **MA in Applied Buddhism** र **MA in Buddhist Studies** मा भर्ना लिईदैछ ।

भर्ना म्याद : २०८० पौष १५ मंतेसम्म

कक्षा संचालन : २०८० पुसको दोस्रो हप्तादेखि

कक्षा समय : बिहान ७-९ बजेसम्म

सम्पर्क: ९००५२५३३, ४८४९२४४६२३ ४८४९२४४६५७, ४८४९२८१४५७

स्वदेशी उत्पादित वुण्डरवीर

सोलार वाटर हिटर

लक्ष्य आकर्षित तथा न्यून वुण्डरवीर सोलार उत्पन्न गरेको बेली कर्मना मे हिटर हेरान हुनुहुन्छ ??

महर्जन मेटल इण्डस्ट्रिज

टेकु, काठमाडौं,

४३६२००१, ४३६२०३२

९८०१०३६५३६/९८०१०३६५४०

कर्मचारी आवश्यकता

रातोपुल स्थित एक प्रतिष्ठित क्याफे/रेस्टुरेन्टमा कर्मचारी आवश्यकता

सेफ/कुक - २

किचन सहायक - १

तलब: आकर्षक

सम्पर्क:

9851125338

9813618524

वर्गीकृत डिस्प्ले अब मल्टिकलरमा पनि छाप्न सकिने

श्याम श्वेत: रू. ३०००/-*

स्पट कलर: रू. ३५००/-*

मल्टि कलर: रू. ५०००/-*

घर बिक्रय | गाडि बिक्रय | जग्गा बिक्रय

सम्पर्क नं. ५१३५०००, ५१३५००४, Ext. १६४८

Email: mktdisplay@kmg.com.np

* उपरोक्त दरसेट्टहरूमा मूल्य अभिवृद्धि कर समावेश गरिएको हैन ।